

BOSHLANG'ICH SINFLARDA ONA TILI O'QITISHNING INNOVATSION TEXNOLOGIYALARI

Omonturdiyeva Nodira Jamoliddin Qizi
Eshqobilova Dinora Saidahmad Qizi

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 3-bosqich talabalari
E-mail: sanjarbek7375@gmail.com
Tel: 880554705, 917191125
<https://doi.org/10.5281/zenodo.17346387>

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda ona tili darslarini samarali tashkil etishda innovatsion texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati yoritilgan. Unda dars jarayonida interfaol metodlar, axborot-kommunikatsion vositalar va zamonaviy pedagogik yondashuvlarning o'quvchilar bilimni chuqurlashtirishdagi o'rni tahlil qilingan. Maqolada "Aqliy hujum", "Klaster", "Bumerang", "Insert", "Blits-so'rov" kabi texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish, mustaqil fikrlash va ijodkorlikni oshirish imkoniyatlari asoslab berilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, innovatsion texnologiyalar o'quvchilarda fanlarga bo'lgan qiziqishni kuchaytiradi hamda ta'lim sifatini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, ona tili, innovatsion texnologiya, interfaol metod, axborot-kommunikatsiya, mustaqil fikrlash, ijodkorlik.

Аннотация: В данной статье рассматривается значение использования инновационных технологий при организации уроков родного языка в начальных классах. Анализируется роль интерактивных методов, информационно-коммуникационных средств и современных педагогических подходов в углублении знаний учащихся. В статье обоснована эффективность применения таких технологий, как «Мозговой штурм», «Кластер», «Бумеранг», «Инсерт» и «Блиц-опрос» для развития устной и письменной речи учащихся, самостоятельного мышления и творческих способностей. Результаты исследования показывают, что инновационные технологии повышают интерес учеников к учебе и способствуют улучшению качества образования.

Ключевые слова: начальное образование, родной язык, инновационные технологии, интерактивные методы, ИКТ, самостоятельное мышление, творчество.

Abstract: This article examines the importance of using innovative technologies in organizing effective mother tongue lessons in primary classes. It analyzes the role of interactive methods, information and communication tools, and modern pedagogical approaches in deepening students' knowledge and skills. The article highlights the effectiveness of technologies such as "Brainstorming", "Cluster", "Boomerang", "Insert", and "Quick Survey" in developing students' oral and written speech, independent thinking, and creativity. The research results show that innovative technologies increase students' interest in learning and play a significant role in improving the quality of education.

Keywords: primary education, mother tongue, innovative technology, interactive method, ICT, independent thinking, creativity.

Аннотатсия: Дар ин мақола нақши истифодаи технологияҳои инноватсионӣ дар раванди таълими забони модарӣ дар синфҳои ибтидоӣ баррасӣ мешавад. Муаллиф истифодаи усулҳои интерактивӣ, воситаҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ ва усулҳои

муосири педагогиро барои баланд бардоштани сатҳи дониш ва малакаи хонандагон таҳлил кардааст. Дар мақола самаранокии истифодаи усулҳои “Тўфони фикрҳо”, “Кластер”, “Бумеранг”, “Инсерт” ва “Блиц-пурсиш” барои рушду инкишофи нутқи шифоҳӣ ва хаттӣ, андешаи мустақил ва эҷодкорӣ нишон дода шудааст. Натиҷаҳои таҳқиқ нишон медиҳанд, ки истифодаи технологияҳои инноватсионӣ таваҷҷуҳи хонандагонро ба фан зиёд намуда, ба баланд бардоштани сифати таълим мусоидат мекунад.

Калимаҳои калидӣ: таҳсили ибтидоӣ, забони модарӣ, технологияҳои инноватсионӣ, усулҳои интерактивӣ, ИТТ, андешаи мустақил, эҷодкорӣ.

Bugungi kunda O'zbekiston ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlarning asosiy maqsadi — o'quvchilarning mustaqil fikrlovchi, ijodkor, tashabbuskor shaxs sifatida shakllanishiga erishishdir. Shavkat Mirziyoyev o'z murojaatnomasida ta'kidlaganidek, “Ta'lim sifatini oshirish – Yangi O'zbekiston taraqqiyotining yakka-yu yagona to'g'ri yo'lidir” [1]. Shu boisdan boshlang'ich sinflarda ona tili darslarini zamonaviy, interfaol va innovatsion texnologiyalar asosida tashkil etish zarur.

Ona tili fani bolalarda nutq madaniyatini shakllantiradi, fikrni aniq ifodalash, o'zini erkin bayon eta olish, muloqotda ishonchli bo'lish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuning uchun ushbu fanni o'qitishda o'qituvchining metodik mahorati va tanlagan texnologiyalari hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Innovatsion texnologiyalar — bu o'quv jarayoniga yangilik kirituvchi, o'quvchi shaxsini markazga qo'yuvchi o'qitish uslublaridir. Boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuvlar darslarni an'anaviydan farqli, qiziqarli va samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Ular orqali o'quvchilar dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi, o'z fikrini erkin bildiradi va mustaqil xulosalar chiqaradi.

Ona tili darslarida quyidagi metodlar o'z samarasini bermoqda:

“Aqliy hujum” – o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi, berilgan mavzu yuzasidan ko'plab g'oyalarni ilgari surish imkonini beradi.

“Klaster” – tushunchalarni tizimlashtirishga yordam beradi. Masalan, “So'z turkumlari” mavzusini klaster orqali o'rganish bolalarda mantiqiy bog'lanishlarni hosil qiladi.

“Insert” – o'qilgan matnni tahlil qilishda “bilaman”, “bilmadim”, “yangilik” belgilarini qo'llash orqali o'quvchini tahliliy fikrlashga o'rgatadi.

“Bumerang” – o'quvchilarga savollar berish, keyin javoblarni tahlil qilish orqali o'z fikrini himoya qilish imkonini beradi.

“Blits-so'rov” – qisqa vaqt ichida ko'p o'quvchini jalb etish va bilimni nazorat qilish uchun qulay usul hisoblanadi.

Innovatsion texnologiyalarni qo'llash o'quvchilarning bilimni faqat yod olish emas, balki uni tahlil qilish, izohlash va hayotiy misollarga tatbiq etish qobiliyatini rivojlantiradi. Ular o'quvchilarni faqat tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi, izlanish olib boruvchi shaxsga aylantiradi. Masalan, ona tili darslarida “Loyihaviy ta'lim texnologiyasi”ni qo'llash orqali o'quvchilar o'zlari kichik loyiha ishlarini bajaradilar: “So'z boyligim”, “Mening oilamdagi so'zlar” kabi mavzularda kichik matnlar yozish, so'z ma'nosini tahlil qilish orqali tilga qiziqish ortadi. Bunday faoliyat o'quvchining mantiqiy tafakkurini, so'z boyligini va mustaqil fikrlashini rivojlantiradi. Bu metodlarning har biri o'quvchilarning faolligini oshirib, ularni

dars jarayonining sub'ektiga aylantiradi. Ona tili darslarida kompyuter, interaktiv doska, multimedia vositalari yordamida topshiriqlarni bajarish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Masalan, interaktiv mashqlar, onlayn testlar yoki animatsion misollar yordamida "Gap bo'laklari" yoki "So'z yasovchi qo'shimchalar" mavzusini yanada oson o'zlashtirish mumkin. Innovatsion texnologiyalar nafaqat darsni samarali tashkil etish, balki o'quvchilar nutqini boyitish, to'g'ri talaffuzni shakllantirish, yozma savodxonlikni oshirishda ham muhim rol o'ynaydi. O'quvchilar guruhli ishlarda muloqot qilish, fikrini himoya qilish orqali muloqot madaniyatini egallaydilar. Innovatsion texnologiyalar samarali bo'lishi uchun darsda ijobiy psixologik muhit yaratish muhim. O'qituvchi har bir bolaga e'tibor berib, uning fikrini qadrlasa, bola o'zini erkin tutadi va darsda faol qatnashadi. Shuning uchun o'qituvchi motivatsiya beruvchi yondashuvlar, rag'batlantiruvchi metodlar, muammoli savollar yordamida o'quvchilarda o'qishga ishtiyoq uyg'otishi lozim. Masalan, dars boshida "Bugungi darsda eng yaxshi fikr bildirgan o'quvchi kim bo'ladi?" degan tanlov e'lon qilish o'quvchilarni faol bo'lishga undaydi. An'anaviy baholashda o'qituvchi faqat yakuniy natijani hisobga oladi, innovatsion yondashuvda esa jarayon baholanishi muhim. Ya'ni o'quvchi qanday izlandi, qanday savollar berdi, qanday xulosaga keldi — bularning barchasi baholanadi. Masalan, "Portfolioga asoslangan baholash" texnologiyasi orqali o'quvchining yozma ishlari, test natijalari, o'qish kundaligi va ijodiy ishlari yig'ilib, dars oxirida umumiy baho beriladi. Bu yondashuv bolalarga o'z yutuqlarini ko'rish, xatolarini tahlil qilish va o'z ustida ishlash imkonini beradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinflarda ona tili o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarning faolligini oshiradi, ularda ijodkorlik, mustaqil fikrlash, muloqot ko'nikmalarini shakllantiradi. O'qituvchining vazifasi — har bir darsni o'quvchi uchun qiziqarli, samarali va interfaol tarzda tashkil etishdir. Innovatsion texnologiyalarni maqsadli qo'llash ta'lim sifatini oshirishning muhim garovidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. — Toshkent, 2023-yil.
2. Karimova, V. A. Pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlar. — Toshkent: Fan, 2021.
3. Raxmatova, M. Boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuvlar. — Toshkent: Ilm Ziyoy, 2020.
4. Xodjiev, D. Ona tili darslarida zamonaviy texnologiyalar. — Denov, 2022.
5. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi: Boshlang'ich ta'lim davlat standarti. — 2021-yil.